

Величезна діра

На порозі стояв закаляний хлопець. Зрештою його можна було б відшкребти від усього того бруду — але не від аж стількох помаранчевих веснянок. Не старший за чотирнадцять років, із худючими хиткими ногами, мов у маріонетки, він усе поривався вперед, сипав у хол сажу. Однак жінка, яка відчинила двері — життєрадісна, чутлива до краси, — зрозуміла, що не може його зневажати.

— Ти від «Тобінз»?

— Так, місис. Тут через стелю. Завалилась, еге ж?

— Але ж просили двох чоловіків!

— Геть усі в Лондони, місис. Кладуть плитку. У Лондони тре' покласти страх скіки плитки, мадам...

Певна річ, він бачив, що це стара жінка, але вона рухалася й говорила не як стара. Високі груди, красива, на обличчі лише кілька зморщок, а волосся чорне. Над підборіддям западина у формі перевернутого півмісяця. Такі неоднозначності хлопцю несила було розтлумачити. Він поклався на аркуш, що тримав у руці, повільно прочитав:

— Номер один, Сент-Джеймс-из-Віллаз, Сент-Джеймс-из-роуд, Танбридж-Веллз*. Ім'я Туш-ит, еге ж?

* *Tunbridge Wells* (англ.) — місто в графстві Кент, розташоване приблизно за п'ятдесят кілометрів на південний схід від Лондона. — Тут і далі, якщо не вказане інше, посторінкові примітки перекладачки.

Ізсередини будинку донеслося повноголосе «Ха!». Жінка й бровою не повела. Вона здалася хлопцю водночас розсудливою та суворою, як і більшість шотландців.

— Усі вимови імені мого покійного чоловіка абсурдні. Я вирішила схилитися до французької.

Ось позаду неї в холі показався бородатий гладкий чоловік. У халаті й капцях, із сивиною у вусах і газетою в руці, він упевнено пройшов до світлої тераси. Слідом, сказано гавкаючи, бігли два кінг-чарльз-спанієлі. Кинув через плече: «Кузино, бачу, сьогодні зранку ти змуджена й небезпечна!» — і зникнув.

Жінка з новими силами звернулася до гостя:

— Це будинок містера Ейнсворта. Я його економка, місис Елайза Туше. На другому поверсі в нас величезна діра — вирва. Мова йде про структурну цілісність другого поверху. Але це робота для двох чоловіків щонайменше, як я і пояснила в записці.

Хлопець по-дурному кліпнув. Невже це дійсно сталося через таку кількість книжок?

— Не переймайся, через що це сталося. Дитино, ти щойно був у димарі?

На «дитину» гість обурився. «Тобінз» був поважною фірмою: він робив плінтуси в Найтсбриджі^{*}, як на те пішло.

— Нам сказали, що це терминово, і не баритись. Заведено мати чорний хід.

Зухвало, але місис Туше це потішило. Вона подумала про щасливіші часи у величному давньому Кенсал-Райзі^{**}. Потім про менший чарівний Брайтон^{***}. Потім про нинішню ситуацію, коли жодне вікно не прилягало щільно до рами. Подумала про

* *Knightsbridge* (англ.) — заможний район у центральному Лондоні.

** *Kensal Rise* (англ.) — район у північно-західному Лондоні.

*** *Brighton* (англ.) — місто в графстві Східний Сассекс, розташоване на узбережжі, приблизно за сімдесят кілометрів на південь від Лондона.

занепад і про те, що була до нього припнута. Перестала всміхатися.

— Коли заходиш у поважний дім, — зауважила вона, піднявши спідницю з порога від бруду, який він туди заніс, — варто готуватися до будь-яких можливих обставин.

Хлопець стягнув картуз. Стояв спекотний вересневий день, думати було важко. У такий день прикро й пальцем поворухнути! Але на твою долю випадали курви як ця, і вересень означав роботу, тільки роботу.

— То я ввійду чи не ввійду? — пробурмотів він у картуз.

Пізня Ейнсворт

Вона стрімко пройшла чорно-білими ромбами холу, переступала дві сходинки за раз, не торкаючись поруччя.

– Як звати?

– Джозеф, мем.

– Тут вузько – обережно з картинами.

Книжки стояли вздовж сходового майданчика, мов друга стіна. На картинах була Венеція, місце, яке йому завжди було важко визнати, але ось у будинках людей він бачив ці запилені старі гравюри й доводилося вірити. Йому було шкода італійських хлопців. Як класти на поріг плитку, коли прямо до нього підступає вода? Який водопровід можна налагодити, якщо немає підвалу, щоб відвести труби?

Вони прибули до бібліотечного лиха. Крихітні собаки – такі ж дурні, як і здавалося, – шмигнули прямо до краю, але не далі. Джозеф спробував стати так, як став би сам Тобін: розвів ноги, схрестив руки, сумно кивав від вигляду діри, мовби перед полеглою жінкою чи відкритою стічною трубою.

– Так багато книжок. Навищо йому стільки?

– Містер Ейнсворт письменник.

– Шо – то він їх усіх написав?

– Напрочуд багато з них.

Хлопець ступнув уперед і зазирнув у вирву, ніби через край вулкана. Вона приєдналася до нього. Раніше на цих полицях

стояли історичні праці на три томи вглиб: королі, королеви, одяг, їжа, замки, епідемії та війни давно минулих днів. Але саме битва при Каллодені стала останньою краплею. Усе, що стосувалося Красунчика принца Чарлі, було тепер поверхом нижче у вітальні, укрите тиньком, або ж потрапило в обійми бібліотечного перського килима, що просів крізь діру в підлозі, створивши здоровезний завислий хиткий обрис, мов перевернута повітряна куля.

– Ну, як сами бачте, мадам, і якщо ви не проти моєї думки, – він підняв запилену книжку й покрутив її в руці з прокурорським виразом обличчя, – сукупна вага літератури, яку ви тут нагромадили, ну, вона жахливо обтяжуватиме будинок, місис Туше. Жахливо обтяжуватиме.

– Ти цілком маєш рацію.

Вона насміхається? Можливо, література була неправильним словом. Можливо, він не так його вимовив. Знеохочений, він кинув книжку, став на коліна й витягнув лінійку виміряти діру.

Саме коли він випростовувався, забігла мала дитина, ковзнула по тому, що лишилося від паркету, і перекинула індійську папороть. За нею гналася нічогенька грудаста постать у фартуху, якій удалося спіймати дитину за лічені миті до того, як вона провалилася б крізь підлогу.

– Кларо Роуз! Я тобі казала: ні можна. Вибач, Елайзо.

Слова призначалися шпичакуватій шотландці, яка відповіла:

– Усе гаразд, Саро, але, можливо, Кларі вже пора спати...

Крихітка на ім'я Кларо у відповідь на те, що її так міцно тримали за талію, вигукнула:

– Ні, мамо, *НІ!* – втім, здавалось, зверталася до служниці.

Хлопець із «Тобінз» полишив усяку надію зрозуміти цю своєрідну родину. Він помітив, що служниця занадто сильно схопила дитину за зап'ясток, так само як робили матері в його окрузі. Вони пішли геть.

— Пізня Ейнсворт, — пояснила економка, ставлячи на місце папироть.

3

«Новий дух епохи»

Поверхом нижче біля неторкнутого сніданку валялася «Морнінг пост». Вільям сидів зажурений на кріслі, розвернутим до вікна. На колінах у нього лежав коричневий паперовий пакунок. Від скрипу дверей він здригнувся. Вона не мала бачити його засмученим?

— Елайзо! Міледі! Ось і ви. Я думав, ви мене покинули...

Захекані собаки підбігли йому до ніг. Він ані глянув униз, ані погладив їх.

— Що ж, боюся, вона займе щонайменше тиждень, Вільяме.

— Гм?

— Стеля. Тобін прислав лише одного хлопця.

— А, — коли вона потягнулася до сніданкового начиння, він випростав руку й зупинив її. — Облиш. Сара забере, — потім підвівся й немовби поковзав у капцях геть, тихо, мов тіль.

Щось було не так. Перше, що спало на думку, — перевірити газету. Вона прочитала першу сторінку й проглянула решту. Жодних друзів, які раптово померли чи стали бентежно успішними. Жодних незвичайних чи особливо гнітючих новин. Більше робітників отримують право голосу. Злочинців віднині не засилатимуть. З'ясувалося, що Претендент не знає ані слова французькою, хоча справжній Роджер Тічборн розмовляв нею з пелюшок. Елайза поклала все назад на тацю. Як вона зрозуміла, Сара вважала, що сніданкові таці були тепер нижче за її